

Nilufar MURODOVA,

O'zbekiston Milliy kinematografiyani rivojlantirish markazi xodimi

E-mail: nilufarmurodovaa@gmail.com

O'zJOKU Bosma OAV va noshirlik ishi fakulteti dotsenti, f.f.n A.Nurmatov taqrizi asosida

THE ROLE OF THE BLOGGER IN SHAPING PUBLIC OPINION

Annotation

This article presents scientific-theoretical and practical opinions about the activities of bloggers in shaping public opinion. In addition, it is very important to correctly evaluate the activities of information-distributing entities, including bloggers, in the correct formation of public opinion. In this case, the quality, truthfulness and completeness of information are considered as the main factors in the formation of public opinion. It is very important to ensure the transparency of bloggers' activities and to eliminate various obstacles and inconveniences in their activities.

Key words: public opinion, criteria, bloggers, scientific-theoretical, practical opinions, information-distributing subjects, activities of bloggers, factual evaluation, quality of information, truthfulness, completeness of information, transparency, scientific-theoretical opinions.

РОЛЬ БЛОГЕРА В ФОРМИРОВАНИИ ОБЩЕСТВЕННОГО МНЕНИЯ

Аннотация

В данной статье представлены научно-теоретические и практические мнения о деятельности блогеров по формированию общественного мнения. Кроме того, очень важно правильно оценивать деятельность субъектов распространения информации, в том числе блогеров, для правильного формирования общественного мнения. При этом качество, правдивость и полнота информации рассматриваются как основные факторы формирования общественного мнения. Очень важно обеспечить прозрачность деятельности блогеров и устранить различные препятствия и неудобства в их деятельности.

Ключевые слова: общественное мнение, критерии, блогеры, научно-теоретические, практические мнения, субъекты распространения информации, деятельность блогеров, фактическая оценка, качество информации, правдивость, полнота информации, прозрачность, научно-теоретические мнения.

JAMOATCHILIK FIKRINI SHAKLLANTIRISHDA BLOGERNING O'RNI

Аннотация

Ushbu maqolada jamoatchilikning fikrini shakllantirishdagi blogerlarning faoliyati haqida ilmiy-nazariy hamda amaliy fikr-mulohazalar keltirilgan. Shuningdek, jamoatchilikning fikrini to'g'ri shakllanishida axborot tarqatuvchi sub'ektlar, jumladan, blogerlarning faoliyatini haqqoniy baholash juda ham muhim hisoblanadi. Bunda axborotning sifati, haqqoniyligi va axborotning to'liqligi jamoatchilik fikrini shakllanishidagi asosiy omil sifatida qaraladi. Blogerlarning faoliyatini shaffofligini ta'minlash hamda ularning faoliyatidagi turli to'siqlarni, noqulayliklarni bartaraf etish juda ham muhim ahamiyatga ega sanaladi.

Kalit so'zlar: jamoatchilik fikri, mezonlari, blogerlar, ilmiy-nazariy, amaliy fikr-mulohazalar, axborot tarqatuvchi subyektlar, blogerlarning faoliyati, haqqoniy baholash, axborotning sifati, haqqoniy, axborotning to'liqligi, shaffofligi, ilmiy-nazariy fikr-mulohazalar.

Kirish. Jahonda kechayotgan globallashuv hamda axborotlashuv jarayonlarining matbuot, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlari orqali jamiyatning har bir sohasiga chuqur singib, insonlarning turmush tarziga ta'sir etib borishi bugungi kunda yanada toboro jadallashmoqda. Matbuot, ommaviy axborot vositalari bunday shiddat va tezkorlik bilan o'zgarishi insoniyatning o'z istiqboli yo'lida so'z erkinligini ta'minlashga, falsafiy tafakkur doirasida real voqelikni ochib berishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga insonlarda yangicha tushunchalar shakllanib, har kungi axborotlarni o'z vaqtida bilishi, ularni mushohada qilish ko'lamini kengayib borishi bilan birga, ularda ijtimoiy-falsafiy voqealar rivojiga monand pragmatik ko'nikma paydo bo'lganligi hamda jamiyatdagi o'zgarishlarni xolis va haqqoniy baholash mezonlari rivojlanayotganligi real haqiqatlarda namoyon bo'lmoqda.

Mamlakatimizda ommaviy axborot vositalari sohasida olib borilayotgan islohotlar asosida matbuot va televideniyaning o'rni alohida ahamiyatga ega bo'lmoqda.

"Axborot va matbuot erkinligi, fuqarolarning o'z xohish-irodasini erkin bildirishi, davlat idoralari faoliyatining ochiqligi va oshkoraligi - Yangi O'zbekistonning sifat ko'rsatkichlaridan biriga aylandi"[2].

Jamoatchilikning fikri deyilganida - ommaning, aholining ko'pchilik qatlamining turli ko'rinishdagi voqeahodisalarga yoki ijtimoiy jarayonlarga nisbatan o'zining shaxsiy munosabatini ifodalovchi fikrlari, g'oya, qarash hamda tasavvurlarining majmuini ifoda etadigan tushunchadir.

Jamoatchilik fikrining ijtimoiy hayot tarzi ta'sirida bosqichma-bosqich ko'rinishda shakllanib borishi yoki siyosiy tashkilotlar va mafkuraviy muassasalarning keng jamoatchilik ongiga ta'sir ko'rsatishi natijasida biron bir maqsadga muvofiq tarzda o'zgarib borishi mumkin bo'ladi. U ijtimoiy ongning o'ziga xos umumlashgan ifodasi sifatida, alohida fikrlarning o'zaro almashinuvi, boyishi hamda uyg'unlashib borishi natijasida vujudga keladi.

Shuningdek, blogerlarning faoliyatini tahlil qilishda kamida 3-5 yillik faoliyati mavjud bo'lsa, uning tahlil natijasi

shunchalik aniq bo'ladi. Blogerlik faoliyati tahlil qilishda uning vazifasidan kelib chiqib, jurnalistika sohasi bilan qiyosiy tahlil qilishimiz o'rinli bo'ladi. Ikki faoliyat turini SWOT tahlil asosida ko'rib chiqishimiz mumkin.

SWOT tahlili blogerlik faoliyatini tahlil qilishga yoki uni rivojlantirishga qanday yordam beradi? SWOT tahlilning kengaytmasini keltirib o'tishim orqali bu savolga javab beraman:

- S - Strengths
- W - Weaknesses
- O - Opportunities
- T - Threats

SWOT tahlili strategik rejalashtirish vositasi bo'lib, kuchli tomonlar, zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlarni anglatadi. U tashkilot yoki shaxsning ichki va tashqi omillarini baholash uchun yaxshilanish sohalari va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni aniqlash uchun ishlatiladi.

Jamoatchilik fikri aqliy, hissiy hamda irodaviy jihatlarni o'zaro uzviy birlikda ifodalaydi va turli ko'rinishlarda namoyon bo'ladi. Birinchidan, voqealarga ma'naviy-ma'rifiy munosabat sifatida: Bunda voqealarni baholovchi fikrlar keng jamoatchilik tomonidan biror-bir tarzda e'tirof etiladi. Ikkinchidan, g'oyaviy-amaliy munosabat sifatida: Unda hissiy va irodaviy istaklar, intilish hamda niyatlar ommalashadi, jamoatchilikni amaliy faoliyatiga undaydi. Uchinchidan esa, amaliy munosabat sifatida: Bunda kishilar voqea va jarayonlarga bo'lgan munosabatlarini o'z harakatlari bilan namoyon etadilar.

Jamoatchilik fikrini shakllanishi ko'pchilikning munosabatlariga tayanishi uning ta'sir kuchini belgilab beradi. Muayyan bir haqiqatni turlicha izohlash hamda talqin etishga asoslanuvchi plyuralizmning mavjudligi jamiyatda jamoatchilik fikrining turlicha rang-barangligidan dalolat berib turadi. Bunaqa holatlarda ba'zi bir kishilar orasida keng tarqalgan va muayyan ahamiyatga ega bo'lgan fikrlar boshqalar uchun e'tiborga ega bo'lmasligi ham mumkin.

Bugungi kunda jamiyat a'zolarining barcha qatlamlarini birlashtiruvchi jamoatchilik fikrini shakllantirish hamda ushbu fikr pozitsiyasida saqlab qolish muhim ahamiyatga egadir. Keng xalq ommasining ijobiy munosabatini maqsadga muvofiq ravishda shakllantirish, doimiy o'rganish va uning taraqqiy etishini ta'minlash, oqilona qadam qo'yishda kuchli omil bo'lib xizmat qiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Jamoatchilik fikri - ijtimoiy voqealarga, turli guruhlar, tashkilotlar va ayrim shaxslar faoliyatiga bo'lgan yashirin yoki oshkora munosabatlarni o'z ichiga oluvchi ommaviy ong shakli; muayyan ijtimoiy masalalarni ma'qullash yoki qoralashda namoyon bo'ladi, individlar, ijtimoiy guruhlar xatti-harakatini va ijtimoiy munosabatlarda muayyan me'yorlarni belgilaydi[4].

Umuman jamiyat doirasida ham, turli ijtimoiy guruhlar doirasida ham amal qiladi. Jamoatchilik fikrining faolligi va ahamiyati jamiyatning strukturaviy xarakteri, ishlab chiqaruvchi kuchlarning, madaniyatning, demokratik huquqiy me'yorlar va erkinliklarning taraqqiyot darajasi bilan belgilanadi. Jamoatchilik fikrini shakllantirishda esa media axborot tizimi katta ahamiyat kasb etadi[5].

Tadqiqot metodologiyasi. Nazariy (tahliliy-sintetik, tarixiy-qiyosiy, tarkibiy-tipologik), tahlil (analiz, sintez, indeksiya, deduksiya, konkretlashtirish, analogiya, modellashtirish), sotsiologik (hujjatlarini o'rganish, kuzatuv, anketa so'rovi, kontent tahlil), diagnostik (loyihalashtirish), prognostik (fikriy eksperiment, mustaqil baholarni umumlashtirish va boshqa), matematik statistika kabi usullar qo'llanilgan.

Tahlil va natijalar. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning "Millatlararo munosabatlar

sohasida O'zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoniga muvofiq mamlakatda bag'rikenglik tamoyillariga asoslangan millatlararo munosabatlar madaniyati, uning holati va rivojlanish tendensiyalari, O'zbekistonda yashovchi turli millat vakillarining teng huquq va erkinliklar bilan ta'minlanish darajasi haqida o'zbekistonliklarning fikrini o'rganish maqsadida "Ijtimoiy fikr" respublika jamoatchilik fikrini o'rganish markazi har yili "O'zbekistonda millatlararo munosabatlar jamoatchilik fikri ko'zgusida" mavzusida kompleks monitoring tadqiqotlarini o'tkazib keladi. Tadqiqot natijalari zamonaviy O'zbekiston hududida yashovchi turli xalqlarning milliy-madaniy an'analari bilan bog'liq davlat mustaqilligi ramzlaridan biri - O'zbekiston Respublikasi Davlat bayrog'i jipslashtirgan mamlakat fuqarolarining millatlararo va fuqarolik totuvligining asosiy omillari davlat milliy siyosati, jamiyatdagi iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy barqarorlik, fuqarolarning xayrixohligi, etnik va diniy bag'rikengligi ekanligidan dalolat bermoqda.

Bu xususida taniqli bloger, huquqshunos Xushnubek Xudoyberdiyev ham alohida to'xtalib o'tib, shularni ta'kidlagandi:[3] "OAVlarining bugungi kundagi darajasi tushib borayotgani yo'q, aksincha yaqin 5-10 yildagi darajasidan ko'tarilib bormoqda. Lekin o'sish darajasi nisbatan sekinlashgan. Blogerlar bilan bir xil startni boshlashga qaramasdan hozir blogerlar nisbatan tezroq o'sib ketdi. Bu o'sib ketish yuqorida aytgan "tavakkalchilik" xususiyatiga bog'liq, ya'ni agar faoliyatdagi qaror o'zini oqlasa rivojlanishga erishiladi va aksincha bo'lsa boshqa faoliyatga o'tish orqali kamchilik yopiladi. Bu holatda OAVlarining pozitsiyasi bir necha yillik tajribasi o'laroq nisbatan kutib, faoliyatni puxta rejalashtirib harakat qilib boradi. Hech qachon blogerlar OAVlarining o'rni bosa olmaydi."

Huquqiy demokratik davlat, erkin va kuchli fuqarolik jamiyati barpo etish yo'lida amalga oshirilayotgan keng ko'lamli islohotlar axborot sohasidagi islohotlarsiz tasavvur qilib bo'lmaydi. Shu boisdan ham, mamlakatimizdagi istiqloq yillarida ommaviy axborot vositalarini jamoatchilik fikr-g'oyalari, yurtimiz va jahonda sodir bo'layotgan ijtimoiy voqea-hodisalarga nisbatan munosabatlari hamda pozitsiyasini erkin ifoda etadigan minbarga aylantirish masalasi davlatimiz siyosati darajasiga ko'tarildi.

Ushbu muhim vazifani ta'lim tizimida xizmat qilayotgan xodimlar uchun o'quv-metodik, ilmiy-pedagogik nashrlarning munosib ulushi borligini ta'kidlab o'tishimiz o'rinlidir. Ilmiy-pedagogik, o'quv-metodik nashrlarning o'rni va ahamiyati tobora ortib, ta'lim taraqqiyotining ko'zgusi, pedagog-o'qituvchilar ongi, dunyoqarashi hamda siyosiy saviyasini shakllantiruvchi asosiy omilga aylanmoqda.

Avvalo, OAV faoliyatini muvofiqlashtirish, xususan blogerlik faoliyatini, ularda berilayotgan materiallar mazmuniga jiddiy e'tibor qaratish zarur. Yoshlarda buzg'unchi, destruktiv g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitet to'la shakllanmagani, ularda eshitgan yoki o'qigan ma'lumotiga juda tez ishonishni nazarda tutsak, bu o'ta jiddiy global masala ekani ayon bo'ladi.

Blogerlarning faoliyatiga nazar tashlaydigan bo'lsak, bunda ko'pincha yakka tartibda va aniq bir soha doirasida faoliyat olib borishadi. Shu nuqtai nazarda, bloger ham o'zi tanlagan sohani mukammal o'rganishini tanlab qiladi, shuningdek, axborotlarni yig'ishda ham asosli tarzda yig'ishi lozimdir. Ushbu axborotlarni tahlil qilishda esa, o'zaro bir-biriga mos keladigan asosli axborotlarni solishtirib so'ngra ularning natijasida xulosa qilishlari shart bo'ladi.

Demak, xulosa qilsak bloger faoliyatidagi muhim narsalardan biri bu uning sohani mukammal o'rganishi va axborot tarqatishda asosli dalillar bilan axborot tarqatishi

jamoatchilikning munosabatini to'g'ri shakllanishini ta'minlab beradi.

Blogerlarning faoliyatini to'g'ri tashkil etilganligi, jamoatchilikning turli voqea-hodisalarga bo'lgan munosabatini to'g'ri shakllanishining garovidir. Aksincha, holatda esa nafaqat jamoatchilikning fikrini noto'g'ri shakllanishiga balki ularning faoliyatiga ham salbiy ta'sir etuvchi axborotlarni tarqatuvchi manba sifatida yuzaga keladi.

Xulosa va takliflar. Jamiyatda ijtimoiy tafakkurni shakllanishida matbuot, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlarning roli xususida olib borilgan tadqiqot natijalari asosida quyidagi ilmiy-nazariy xulosalarga kelindi:

1. Ommaviy axborot vositalari - jamiyat a'zolarining tafakkurini yangilash, ularning ongi shuurdagi eskirgan qarashlar va astereotiplarga barham berish, zamon evrilishlariga mos yangi tasavvurlarni shakllashtirish, turmush

tarzini ijobiy tomonga o'zgartirish, pirovardida yangilanish davriga monand ijtimoiy-falsafiy tafakkurni rivojlantirishning qudratli ma'naviy quroldir.

2. Ommaviy axborot vositalari so'z va matbuot erkinligini ta'minlash jamoatchilik ongini shakllantirish mexanizmlarini takomillashtirish orqali jamiyatda falsafiy tafakkur evolyutsiyasini barqaror tizimga aylantirishda hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

3. Bugungi kunda blogerlik faoliyati jamoatchilik fikrini shakllantirishdagi eng muhim vositalardan biri sanaladi. Bu esa bugungi kundagi globallashuv jarayonlarida aholini ijtimoiy himoyalash, insonlar o'rtasidagi ijtimoiy-gumanitar munosabatlarni o'rnatishda muhim omil sifatida qaraladi, ushbu jarayonlarda ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarni rivojlantirib, fuqarolik jamiyati shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2016.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. - B.121
3. Xushnodbek Xudoyberdievning Blogerlar va OAVlarining taqqoslashdagi fikrlari. <https://youtu.be/qFY01cyx3Ko>
4. Jurnalistik faoliyatni himoya qilish to'g'risida. O'zbekiston Respublikasi qonuni. Ommaviy axborot vositalari faoliyati sohasidagi meyoriy-huquqiy hujjatlar to'plami. – T., 2009. http://www.lex.uz/ru/law_collection/3241.
5. Mirziyoyev Sh.M. “Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi” mavzusidagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 30 yilligiga bag'ishlangan ma'ruzasi. – T.: “O'zbekiston”, 2021.
6. Xo'jayev N., B.Xodiyev, Baubekova G., & N.Tilabova (2002). Yangi pedagogik texnologiyalar. O'quv qo'llanma. T.: Fan.
7. Yazdonov U.T. (2019). Организация общественного мнения под влиянием форм социального сознания. Theoretical & Applied Science(9), 88-92.
8. <https://uznews.uz/uz/posts/7092>
9. <https://t.me/platformauzb/5815>